

Bildiri Özeti:

İttihat ve Terakki iktidarı döneminde 1913–8 dönemi boyunca, merkezi bir politikaya bağlı olarak buldukları yerlerden çıkartılan ve haklarında çıkartılan özel kanunlarla mallarına el konulan iki büyük topluluk vardır; Rumlar ve Ermeniler. Bunlara karşı uygulanan politikalar farklılıklar göstermiştir. Fakat bu farklılık, etnik ve din farklılıklar ekseninde şekillenmemiştir. Aradaki farkı belirleyen İttihat ve Terakki hükümetinin farklı durum ve dönemlerde izlediği değişik politikalarlardır. İzlenen politika farklılıklarına göre kanun ve kararnamelerde, sadece Rum veya Ermeni ayrımı değil, bu grupların kendi içlerinde de dikkatli ayrımlar yapılmıştır. Önemli olan, hangi grubun, hangi politikanın sonucu olarak yerinden çıkartıldığıdır ve uygulama buna göre farklı olmaktadır.

Bu çalışmada 1915-23 arası ve 1923 sonrası dönemde, 27 Mayıs 1915 tarihli tehcir (*sevkiyat*) kararına tabi tutulmuş Osmanlı Rum vatandaşlarının taşınır ve taşınmaz mallarının idaresi ile ilgili çıkartılmış *Emval-i Metruke* hukusal mevzuatı özetlenecek, bu mevzuatın Rum mallarının el değiştirmesi sürecindeki etkisi yorumlanacak, 1918 sonrası tehcir edildikleri bölgelerden yurtlarına dönmek isteyen Rumların geri dönüşlerini ve mallarının tekrar başına geçmesini engellemek amacıyla çıkartılmış kanunlar irdelenecek ve son tahlilde *Emval-i Metruke Kanunları* ile oluşturulan bu mülksüzleştirme sürecinin 1923 Lozan Mübadelesi ile doruk noktasına ulaştığı ve bu sürecin büyük ölçüde tamamlandığı iddia edilecektir.

Mübadeleinin ekonomik sonuçlarını anlamak için tehcir ve sürgün edilen Rumların mallarıyla ilgili 1915-1923 ve 1923 sonrası çıkartılan kanunların ve bütün bir hukusal mevzuatın irdelenmesi elzemdir.

Bu bağlamda, Türk-Yunan mübadelesinin hukuk yoluyla gerçekleştirilmiş gayri müslimleri mülksüzleştirme sürecinin bir devamı olduğu ileri sürülecek ve bu sürecin tamamlanmasına ilişkin gerek İttihat ve Terakki gerekse Kemalist Cumhuriyet döneminde çıkartılan bir dizi kanun, kanun hükmünde kararnama, tüzük ve yönetmeliklerin “ruhu” açıklanmaya çalışılacaktır.